ներ գաւառներէն, չեմ ալ մէկը
կայ, որովհետեւ անոնց ու ծանրու-
ծախքերը վճարեցէք ... ուրիշներ
առնենք որ կը զրկէ ձեր Աստուած-
սիրութեան մէջը առաջ ... մեկուն
ալ ներքին՝ հաւատարմութիւն ունեցեր է
Աստուած ազգին, զաւք ալ հեղացէք
այս խնդիրներն այնպէս, ունկնդրեցէք
ծանրու գրեթէ՝ Վերջապէս չփոփոխենք
անհնարին է՝ զանազան դէպքերը թող-
նենք, խորհրդ. յանձնարարութիւններ
կերթան ու կուգան Սեւազէն, Մուշէն
Խարբերդէն, Պիթլիսէն, Վանէն, Սեբաս-
տիայէն, Երզնկայէն, Գրինէն, Եոզղա-
տէն Կեսարիէն Բրուսա- Ասա-Բազար
թաղեմինալ այս մարդուններուն չոր բե
ԳԻՆ 8-10 Օր առաջ Իզմիթ- Սրբոյ Ան-
դրէին մէկու մը տար դէմը է եղեր,
Սրբազան հայրը անկողին Թաշնան
գրկերէ հոն ձեռքն ալ նոյն թոյլու-
թեան հոս մը առեր, կը խնդրէ մեր
քաղաքականին, համախմբութեան, թա-
ղականէն, ծերութեան հոգաբարձու-
թեանց երկրագործութեան; թողնե
պաշտօն ժողովուրդէն որ, տար մը չ-
նորհէ Սրբոյ պէտքին համար հանգստի
տարածքայի 700 դէ- վճարէ նոր տար
մը գնելու համար Սրբոյն Իշխանու-
թիւնը՝ որ բռնէ համախմբութիւնը,
հայրապէ, թուղթը կըլլէ և բանդառէ նոր
թուղթի կարգ մըն ալ իր կարգին նոր
կուսակ երկու տոյն ձեռք, ոտքի գը-
լամ տառերմը համար, ադաշը հոգին
պատուած ամբողջ տար նոր կը դառնան 17
դէջ՝ զաւակով մը, հանուածին թէ
ժողովուրդը նեղացան։ Ան յետ փնտռէ
որովհետեւ Սրբոյ Նորոցին չընդունելութեան
նկատմամբ առիթ մը, և որ Սուրբին խոս-
թերը համար քրոջ քով փոխուած
գրամը քովը չի նետեր։ Եթէ բերէ
հարց էր Ասա Բազարցին, եւ ալ իր
ներ անոր որ տար մը տար դառն ալլը
Արդարեւ երկրին, որովհետեւ տար չար
կայ հոս։ Բայց եթէ զինքը ու գէթ ծա-
խսը իր արդարեւ անոր համար։ Արդէն
դէչ ըրած գիտէ ըլլար, որովհետեւ հոն
գործ մը չի կար եղեր, կեցած ալ
չորրորդ չարրորդ, տան մը էր, որ
բնաւ եարամէջ պէտք չըլլար եղ-
բայրսիրութեան զայով, պէտք բաղի թէ
մենք Աստուածորդիներս կը ծանուցանենք
մեր Աստուածորդը և տարբերին չտեսնենք
իր անշահախնդրութեան և մարդասէր-
ութեան մասին, բայց մեղաւորն առանց
ալ չենք կրնար չի ցուցնել իր է.. րը մէջ
ըլլալու բնակութեան վրայ, երբ կը
տեսնենք իր դրկած մարդերուն մեծա-
գոյն մասին ոչ յանձնարարի փնտռել։
Իր այդ ընթացքով փառաւորած համբաւ-
ական աղքատասիրութիւնն անարգին վը-
նասները ունի քաղաքը, որովհետեւ
վերջապէս եղող գանձը 5—10 դրշ.
չարժի մէջ կ'ըլլէ, մինչ մեր աղքատա-

ները անօթի կը մնան այսպէս՝ Մենք
պիտի խնդրենք մեր Սրբազանէն որ,
քիչ մը խստացնել մեզի, ուշադրութիւն
ունենայ այս հարցին և չափաւորէ
գէթ զինքը չարաշահողներէն չառաջադրող
ծախքերուն և խարդախներուն յարատեւուն
ըլլայ։ ԿԵՓԱՍ

—o—

ՆՇԽԱՐ ՀԱՅ ՄԱՏԵՆԱԳ-ՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՍԱ-ԲԱԶԱՐ ՓԻՒԼԱԲԱԼԻՆ ԸՆԱ-ԿԻՉՆԵՐՈՒՆ ՍԿԶԲՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Բ.

Մեր դրացի քրիստոնեայ ազգերէն
օգնութիւն չի գտանք։ Միայն կրօնքով
Միաբանութեան թարգմանը ձեռնդատ. և
մեծ արժէքով չատ կը սիրէին մեզ։
Սուլթանութեան Յոյները, նոյնպէս
մեզի դրացի ըլլալով գէշ աչքով կը
նայէին և կամէին չատ վնասներ հաս-
ցնել, դարձ կը փախչէին Տաճիկներէն
մանաւանդ փէյգի (*) էփէնտիէն, հա-
կառակ անոնց կրկնակնութեան, մենք
մեր քրիստոնեայ եղբայրները կը նկա-
տէինք զիրենք։

Իսկ զալով Սարրաֆեանի Եւսե-
բուհի անոնք չէին կրնար մնալ մեզի,
որովհետեւ թէ հեռու էին մեզմէ, և թէ
կամնաձեւին Տաճիկ երեւելիներէն։ Սա-
կայն կգաւք մեծ ըստ ամպոյն ժողո-
վուրդը արհեստով ամաւագործ ըլլալուն
համար, այլազգիները Սարրաֆեանը կո-
չէին Մարքիմեան ՍԻՏԱՆ աղջկան
Մարտիրոսեանն անունով չինուած այդ
հին քաղաքը։

ԱՆԴ. 1406 Թուականին մեր բնակա-
վայրին մէջ Լոռկալի փաթիրիկ մը և
ջուրի հասանք մը սերմի ունեցան, Սա-
գարիա գետն էր որ յորդած ու ցրուե-
լով մասնաւորապէս մեր մեզ, որքէ հազիւ
կրցինք ազատել մեր վրանները հաւա-
քելով և առժամանեայ մէկ ուրիշ
տեղ մը երթալով, նոյն տարին չատ
մնացին փոխադրուեցանք, բայց այլազգիները մա-
նաւանդ փէյգի ակայն ** օգնեցին մե-

(*) (կ) գիրը, (ք) կարդալու է,
որովհետեւ նոյն տարւոյն (ք) գոյու-
թիւն չունէր, հետեւաբար այդ գրով
բառ չունին, կը գործածենք այդ
գիրը, երբ հարկ ըլլայ օտար բառ մը
գրել, (**) (դ) գիրն ալ (կ) կը գոր-
ծածէ գէշագիր (ընդօրինակող) (ընդ-
օրինակէ)։ (***) այժմու Կէյվէ Օր-
թաքէօյի և Սարաճըլը հայ-հոռոմներ
են (****) Ասա-Բազարի արեւելեան
հիւսիսակողմը Սէօյիւտլի անուն թաղը
գիւղի հանդիպակաց լեռան վրայ գըտ-
նուած Յինարձը 1-2 կտոր հայ-հոռոմ
գիւղերն են դէմ յանդիման Ֆէյզիկի
հայ գիւղին։ (*****) Էֆթախիտ-Ես-
ափդանեան —Ներխոխկոս հայերը։
(******) Աքիտափեան — Ներխոխկոս հա-
յերը։ Ա. Բ. Գ.

գի։ (Մեր տառադարձի որերուն ։
1409 Թուականին, մեր մէջ եկան
ծայթիկ (Թէքալըըն) հայեր ադաղ-
գիները առնելէ էրի էրմէնիկերը կոչե-
ցին զանոնք, որ իբր ՌԾԶ (1506) ըն
տանիք ըլլալով խումբերու բաժնուե-
ցան և բնակելով կէրէկու լեռները
(*) ինչպէս նաեւ Սէյիթլիու քարոտ
լերը (**) փէյգի ակայն աղաղակին
մէջ, ասոնք իսկ չար աչքով կը նայէ-
ին մեզի։ Յոյներն ալ կուռէին այս
Թուրքիկեր անոնց հայախօսութեան
համար և կը կոչէին զանոնք այս պատ-
ճառով արհամարհ եփոխոս, (***) իսկ
մեզ, հայերս կատուածէին Արմէնոս
Ակրաս (****), նոյնպէս անասուն անասուն
բառաբանութիւնով — չնծու անաս-
նորիոն Չինաներով — կը նախատէին
մեզ, այնպէս որ անոնց աղքատ մա-
րդիկներն իսկ չէին մտներ ու մեր
հայը ուղղու չէին դիմեր։

Տէրը կը չինէ աւերածին տունը։

Այս փէյգի ակայն չատ հարուստ էր
անիկա՝ մեր ալքը, մանաւանդ տա-
նուտէր Չօչ Հանիկ (Ծնիկ) մեր հայրը
չատ սիրեց, այնպէս որ յաճախ կուգէր
հօր տունը և երբեք չէր զատեր մե-
րիններս իրեններէն, եւ մեր հայրը պը-
պետը Գրիգոր, չատ անգամ հաճոյքի
համար անոր ագարակը կերթայ, ա-
նոր անասուններուն կովերուն, ոչ-
խարներուն, արջառներուն թիւը չէր
համրուեր։ Իր ագարակին կեդրոնէն
կէս ժամ մինչեւ այդ անասուններուն
գոմը, ախոռը կար, զոր թամ կը կո-
չէր։ Իսկ իր ագարակին տարածու-
թիւնը դէպի Դանիքի լեռը (Ասաուա-
ծայնեայ լեռ) ծերունազարդ Փիր Անմէ-
տի սատացուածներու մօտ դ. (չորս)
ժամ կը տեւէր։ Այս Փիր Անմէտը,
նոյնպէս հարուստ մէկն էր, բայց ան-
զաւակ ըլլալով իր հարստութիւնը փէյ-
գի Ակայնին որդւոյն Ագո Իպչ-Էֆէնտիին
նուիրեց, պայմանով որ մեռնելը իր
կենդանութեան գինքը հոգայ և իր
մահէն ետքը իր անունին հետ, այսինքն
Էզբե Փիր Անմէտին որդի, իր ժառան-
գութեան ալ տիրանայ։

(կը չարունակուի) Ա. Բ. Գ.

—o—

ԿՈՉ

ՀԱՅ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

Մենք ստորագրեալս, գաւառացի
աշխատաւորներս նկատի ունենալով
Կաապուրականի գիւղացիութեան կոյ-
սուրական վիճակը յետամնացու-
թիւնը, անհէ ծնած ծով կարիքները ու
պահանջները, և համոզուած ըլլալով որ
առանց հաւաքական կազմակերպուած
ոյժի ոչինչ կրնայ ենք ընել բաւարա-
րելու այդ պահանջները, այդ իսկ
պատճառաւ հիմք դրինք «Կաապուր_